

Pod mednarodno zaščito

Prebral sem, da je vojna v Ukrajini prvi veliki spopad na tleh Evrope po drugi svetovni vojni. "Če pustimo ob strani dogodke v Bosni," se je anglosaksonskemu piscu zdelo spodobno dodati. Običajno se še to izpusti. Do invazije vojske Ruske federacije v Kijev je veljalo splošno prepričanje, da v Evropi 77 let ni bilo vojne.

V ponedeljek bo 27. obletnica poboja 8000 v glavnem moških prebivalcev Srebrenice. Počasi, počasi se spomin na ta dogodek umika pred drugimi velikimi trenutki, ki so zaznamovali konec dvajsetega stoletja. Srebrenica iz središča pozornosti izgineva na zelo zanimiv način. Prav v času priprav na vsakoletno komemoracijo sem prebral, da je vojna v Ukrajini prvi veliki spopad na tleh Evrope po drugi svetovni vojni. »Če pustimo ob strani dogodke v Bosni,« se je anglosaksonskemu piscu zdelo spodobno dodati. Običajno se še to izpusti. Do invazije vojske Ruske federacije v Kijev je veljalo splošno prepričanje, da v Evropi 77 let ni bilo vojne.

V torek so v Muslimanskem centru v Ljubljani vrteli sijajen igrani film o Srebrenici Quo vadis, Aida. Film bosanske režiserke Jasmile Žbanić je prišel v izbor za oskarja in je pobral vrsto nagrad na najbolj prestižnih in tudi najbolj obskur-nih filmskih festivalih. To je film o genocidu, v katerem ni niti enega eksplicitno nasilnega prizora. Ubijanje in umiranje je prepuščeno domišljiji gledalca. Kamera pred smrtjo umika pogled. Zato ga je težko gledati in hkrati ni mogoče umakniti oči od njega. Lani je bil prava svetovna senzacija. V Sloveniji si ga skoraj ni mo-

goče ogledati. Kot je na predstavitvi povedala režiserka Varja Močnik, v Sloveniji ni prišel v redno distribucijo, ampak je bil predvajan zgolj na desetini posebnih dogodkov. Tudi tukaj Srebrenica dobiva mesto med dogodki, ki so se zgodili drugim ljudem nekje zelo daleč. Pa se je v resnici veliko bližje, kot bi si lahko mislili.

Med nami živijo ljudje, ki so ušli smrti, ker so bili premladi ali ker so imeli srečo in jih niso ujeli v mrežo industrijskih množičnih likvidacij. Med nami so živeli tudi ljudje, ki so organizirali poboj. Vinko Pandurević je bil leta 1988 devetindvajsetletni poročnik JLA. Živel je v Ljubljani. V predsedstvu Zveze socialistične mladine je predstavljal vojsko. Bil je simpatičen rdečelasec, ki se je rad družil z novinarji in nikoli ni kazal kakšne posebne krvoločnosti. Med opravljanjem redne službe je magistriral iz sociologije. Leta kasneje so ga v Haagu obsodili na trinajst let zapora, ker je kot komandant bataljona vojske Republike Srbske iz Zvornika sodeloval pri genocidu. Dobil je manj od drugih, ker je v trenutku, ko je imel premalo vojakov, da bi pobil vso kolono, ki se je umikala proti ozemlju pod nadzorom bosanske vojske, odprl koridor. Napredoval je do čina generala podpolkovnika v vojski Srbije, ki mu je letošnjega januarja podelila posebno priznanje za obrambo Beograda pred Natom.

Vsaj en Slovenec je bil med žrtvami srbske vojske v vzhodni Bosni. Prejšnji teden me je klicala kolegica iz Sarajeva. »Ervin, kako je bilo ime tistemu slovenskemu novinarju, ki so ga Srbi ubili v Foči?« »Alojzij Krivograd - Futy. Bil je fotograf.«

Pogosto se misli, da je bil med bosansko vojno ubit en novinar. Ivo Štandeker, ki ga je takoj na začetku vojne zadela tankovska granata v četrti Dobrinja v Sarajevu. Ubit pa je bil tudi Krivograd, ki je poskusil priti skozi gozdove v mesto Goražde, ki je bilo tako kot Srebrenica pod zaščito Združenih narodov. Nekje na poti ga je ujela srbska vojska. Zaprli so ga v zapor v Foči. Ljudje, ki so bili z njim zaprti in so preživeli, so se ga spomnili kot tistega slovenskega fotografa, ki se je tudi v najtežjih trenutkih smejal in zbijal šale. Neko noč so ga odpeljali iz zapora, češ da gre v izmenjavo ujetnikov. Njegovo truplo so leta kasneje identificirali v enem od množičnih grobov.

»Futy, da,« je rekla kolegica. »Mislim, da bom lahko odkrila, kdo ga je ubil.« Tako blizu je bilo to.

Ob vojni v Ukrajini se včasih zdi, da se v zadnjih tridesetih letih ni nič spremenilo in da evropske države in njihove zaveznice zmorejo zgolj to, da nemo gledajo, kako se na meji Evropske unije kopičijo množični grobovi. Vtis je napačen. V Srebrenici je bil nameščen

bataljon nizozemske vojske z modrimi čeladami Združenih narodov. Srebrenica je bila pod zaščito vojske mednarodne skupnosti, ki jo je branila pred milicami etnolanditizma.

Seveda se je legitimno vprašati, zakaj mesteca niso ščitile enote vojske Bosne in Hercegovine, ki je bila priznana država. Zakaj se Bošnjaki niso borili proti agresiji z učinkovitostjo, s katero Ukrajinci upočasnjujejo napredovanje ruske vojske? Odgovor je preprost. Zato, ker so Združeni narodi kršili svojo ustanovno listino in z embargom na uvoz orožja državi onemogočili uveljavljanje pravice do samoobrambe. Nizozemski vojaki so bili v Srebrenici, ker Bošnjaki niso imeli orožja zaradi prepovedi iste organizacije, ki jih je ščitila.

Če pride do vojne, je zares slaba ideja biti v njej brez orožja. Ukrajinci so po razglasitvi neodvisnosti leta 1991 podpisali Lizbonski protokol, v katerem so se odpovedali jedrskemu orožju v zameno za mednarodna zagotovila o svoji varnosti. 1700 jedrskih bojnih glav je šlo v Rusijo, varnostna zagotovila pa so se iztekla v to, da ob ruskem napadu Združeni narodi Ukrajini niso nprtili embarga na uvoz orožja. Orožja jim ni treba tihotapiti ali ga kupovati od Rusov, kot so ga Bošnjaki kupovali od Srbov in mednarodnih mešetarjev. Nekakšen napredek to je. x

DNEVNIK

ISSN 1318-0320

Časopis Dnevnik izdaja
Dnevnik, družba medijskih vsebin, d. d.
Kopitarjeva ulica 2, 1000 Ljubljana
PREDSEDNIK UPRAVE: Bojan Petan

www.dnevnik.si
TISKANA NAKLADA 18.558

Tisk: SALOMON d.o.o.
Vevška cesta 52, 1260 Ljubljana Polje

ODGOVORNI UREDNIK Miran Lesjak

NAMESTNIK ODGOVORNEGA UREDNIKA
Darijan Košir

POMOČNICA ODGOVORNEGA UREDNIKA
Tatjana Tanackovič

CENTRALNA REDAKCIJA Darijan Košir / desk@dnevnik.si
DNEVNIK ONLINE Darijan Košir / online@dnevnik.si
V OSPREDJU IN POSLOVNI Tatjana Tanackovič / ospredje@dnevnik.si, poslovni@dnevnik.si
SVET Andrej Brstovšek / zunanja@dnevnik.si
SLOVENIJA, LJUBLJANA Mateja A. Hrastar / dopisna@dnevnik.si, ljubljana@dnevnik.si
KULTURA Mateja A. Hrastar / kultura@dnevnik.si
KRONIKA Primož Knez / kronika@dnevnik.si
ŠPORT Dejan Kresnik / sport@dnevnik.si
MAGAZIN Miha Štamcar / magazin@dnevnik.si
OBJEKTIV Miran Lesjak / objektiv@dnevnik.si
LIKOVNA UREDNICA Silvija Černe

E info@dnevnik.si T 01 30 82 310 F 01 30 82 329

Naročnine in reklamacije zaradi dostave
na telefonski številki 01/30 82 100

narocnina@dnevnik.si,
reklamacije-dostava@dnevnik.si

Mali oglasi
T 01 30 82 182
mali.oglasil@dnevnik.si, osmrtnice@dnevnik.si

Trženje edicij
T 01/30 82 100

Oglasno trženje T 01 30 82 150

Transakcijski račun pri Novi KBM d.d.
SI 56 0430 2000 2874 676

Časnik Dnevnik izhaja vsak dan od ponedeljka do sobote, razen v primeru praznika. Cena izvoda Dnevnik v prosti prodaji znaša od ponedeljka do srede 1,60 EUR, v četrtek in petek 1,70 EUR, v soboto pa 1,80 EUR. Mesečna naročnina na Dnevnik od ponedeljka do sobote z upoštevanim rednim popustom za julij 2022 znaša 40,02 EUR, za naročnike s statusom študenta ali upokojenca pa 35,67 EUR. Cene vključujejo 5,0 % DDV. Znesek naročnine je odvisen od števila izdaj v obračunskem obdobju. Naročnina za tujino zajema naročnino in pripadajočo poštnino. Naročnikom priznavamo naročniški popust. Dostava na dom je za naročnike v Sloveniji brezplačna. Pisne odpovedi sprejemamo do 25. v tekočem mesecu za odpoved s prvo številko izida v naslednjem mesecu. Cena je sestavni del naročniškega razmerja, v primeru, da se naročnik z njo ne strinja, se razmerje na željo naročnika lahko prekine. Odjava je možna po končanem obračunskem obdobju.

Na podlagi 41. člena Zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o davku na dodano vrednost-ZDDV-1L (objava v Uradnem listu RS, št. 72-3208/2019 z dne 4.12.2019) se DDV obračunava in plačuje po posebni nižji stopnji 5% od davčne osnove za dobave blaga in storitev iz Priloge IV, ki je sestavni del omenjenega zakona.

Mesečna naročnina na Digitalni Dnevnik (spletni dostop in dostop prek mobilne aplikacije) za julij 2022 znaša 20,00 EUR. Za dobavo vsebin v elektronski obliki je v navedene cene vključen DDV po 5,0 % davčni stopnji. Razpoložljivost posameznih prilog je odvisna od tehničnih zmožnosti.

Vsakokratni veljavni cenik, splošni pogoji naročniškega razmerja in spremembe so objavljeni na strani www.dnevnik.si ter na sedežu družbe.